

הסתערות מס הכנסה וביטוח לאומי על שווי שימוש
רכב צמוד לעובד
רמי אריה, עו"ד ורו"ח

נושא שווי רכב צמוד לעובד, כאשר מדובר ברכב תפעולי אשר עיקר נסיעותיו הם לצורכי עבודה עבור המעביד, נמצא בימים אלו במרכז מחלוקות וביקורות של פקידי השומה ואנשי המוסד לביטוח לאומי. זאת, למרות שיש הצדקה ממשית לקביעת שווי השימוש לפי מידת השימוש ברכב לטובת המעביד או לטובת העובד, מתעקשות רשויות המס לקבוע שווי שימוש אחיד בסכומים שנקבעו בתקנות באופן שרירותי התואמים אולי את הממוצע, אך לא מתאימים לכלי רכב תפעוליים עסקיים.

לדעתנו, קיימים נימוקים רבים, המצדיקים את קבלת הדרישה לקבוע את שווי הרכב הצמוד לעובד לפי חישוב ספציפי, ולא על בסיס גלובלי בין היתר, מהסיבות, כדלקמן:

1. קיימים מקרים בהם העובד נוסע ברכב, באופן פרטי, קילומטרים ספורים בחודש לעומת נסיעתו ברכב לצרכי המעסיק. מכאן, שנראה סביר יותר להניח, כי אילו המעסיק לא היה מעמיד רכב צמוד לטובת ביצוע עבודתו של העובד, העובד כלל לא היה קונה רכב פרטי לשימוש מלכתחילה. מכמות הק"מ הפרטיים הנמוכה ניתן ללמוד כי באופן מובהק טובת ההנאה הפרטית שהפיק העובד מהרכב הצמוד הייתה זניחה לחלוטין.
2. עוד סביר להניח כי עובד זה היה מסכים לוותר לחלוטין על הרכב הצמוד מהמעסיק, ולקבל במקום זאת החזר הוצאות נסיעות לעבודה וחזרה.
3. ההסדר של הצמדת רכב פרטי לעובד, כאשר ברכב צמוד יש ציוד וחלפים, לפעמים רק שני מושבים, והוא נוסע מספר רב של עשרות אלפי ק"מ בשנה לצורכי המעסיק, בהחלט אינו יכול לבסס את אותו שווי טובת הנאה פרטית, אשר יכלה להיות לאותו עובד, אילו היה רוכש רכב פרטי על חשבונו ובעצמו לשימוש הפרטי בלבד.
4. עוד סביר להניח כי רוב העובדים, ככל שהיו אכן רוצים לרכוש לעצמם רכב לשימושם, היו קונים רכב משומש, זול בהרבה מזה שקיבלו ממעסיקם. כך שהוצאות הרכב, בהם היה עליהם לשאת, לרבות עלות הרכב, הביטוחים וכדומה, היו נמוכים בהרבה מזה שהיה עליהם לשלם מס בגינם, רק בגלל שהמעסיק בחר את הרכב שיהיה צמוד אליו.
5. במקרים רבים מעסיק מצמיד לרשות העובד, כלי רכב ששוים רב, כגון טנדרים, הנדרשים לצורך ביצוע העבודה באתרי העבודה של המעסיק. לא נראה לנו שבאמת יש לעובד טובת הנאה גדולה יותר רק משום שמדובר בטנדר גדול לעומת רכב משפחתי ששוויו נמוך יותר משמעותית ולכן גם שווי השימוש הפרטי בו לפי התקנות נמוך משמעותית.
6. ומה לגבי עובדים שהמעסיק מגביל אותם בשימוש ברכב, בין אם על ידי קביעת טווח ק"מ, טווח נסיעות או הגבלת הוצאות הדלק. הרי תקנות שווי שימוש כלל אינן מתייחסות לנסיבות כאלו.
7. עוד אין מענה לעובד, אשר לבן זוגו יש רכב פרטי משלו, אשר בו נעשות רבות מנסיעות המשפחה לרבות הסעת הילדים וכדומה. הניתן להשוות את שווי השימוש הפרטי ברכב המעסיק, כאשר אין במשפחת העובד אף רכב אחר, לעומת מצב שבו יש במשפחה עוד כלי רכב פרטי ומשפחתי נוסף?
8. עוד טענה רלבנטית ביותר לעניין, היא כי העובדה שהרכב הצמוד לעובד, משמש הן את המעסיק והן את העובד, משקפת שותפות הדדית בהוצאות הרכב. ממש כמו שני שותפים שהיו רוכשים רכב במשותף ונושאים יחד בהוצאותיו. ברור כי טובת

ההנאה שהייתה נצמחת לכל אחד מהם, הייתה רק חלקית לעומת אדם המחזיק ברכב בשלמותו.

סופו של דבר, האם יש הצדקה לקביעת עיקרון של פשטות, יעילות וודאות בקביעת שווי רכב גלובלי ללא קשר לשימוש הפרטי בפועל ברכב המעסיק, לעומת קביעת מס אמת? הניתן להשוות רכב צמוד לעובד הי-טק שאינו נוסע אף נסיעה עסקית ברכב, לעובד המשתמש ברכב רבות לצורכי העבודה?

לאור ניסיוננו בייצוג מעסיקים רבים במחלוקת דנן, נציין, כי במחלוקת בין עמדת רשות המיסים בעניין זה, לבין המעסיקים והעובדים המקבלים רכב צמוד, **טרם נאמרה המילה האחרונה**.